

Rob Boyon

Examenopdracht VOLKSCULTUUR

2de jaar “Toeristisch Gids Limburg”

2007 - 2008

in opdracht van Prof. dr. Hans Geybels

RELIGIEUZE VOLKSCULTUUR

't Is een cliché, maar eentje met een waarheid als een koe: "Volkscultuur gaat over de cultuur van het dagelijks leven, vroeger en nu". Bij volkscultuur horen alledaagse dingen, gewoonten en gebruiken, tradities en rituelen, identiteit, normen en waarden. Als wij het over belangrijke tradities en rituelen met geschiedenis hebben, spreken wij over erfgoed. Volkscultuur is een belangrijk cultureel erfgoed waarin de identiteit van een samenleving zichtbaar is.

Sinds mensenheugenis stelt de mens zich "*de levensvragen*" over de zin van het leven en het lijden. Een logisch antwoord op die vragen vind hij meestal niet, dus zoekt hij hoop en houvast in het geloof.

Tot in de jaren vijftig werd ons dagelijks leven, ons normen- en waardenstelsel sterk beïnvloed door het katholieke geloof. Het geloof stond in het middelpunt van ons leven. Zelfs letterlijk, want in elk dorp, in elke stad, vind je de kerk in het midden van de woonzone.

Alle belangrijke mijlpalen in het leven werden/worden begeleid door kerkelijke rituelen. De normen en gebruiken van de kerk vind je terug in de geboden, de dogma's en de catechismus. Daarnaast zijn er ook nog een aantal niet-verplichte rituelen en tradities die getuigen van devotie. Devotie en angst van de "*kleine, nietige mens*", voor de straf van God zorgen voor bijgeloof en godsvrees.

Vandaar de vele bedevaarten, boetedoeningen, en heiligenaanroepingen tot geluk, genezing en voorspoed. Men voorziet zich daarbij van hulpmiddelen allerhande, gaande van prullaria tot echte kunstwerken. Getuige de vele huiskapelletjes, kruisbeeld boven de deur, heiligenprentjes, bedevaartsouvenirs, en schoorsteen-devotionalia, die je vindt in en rondom onze huizen en tuinen.

Het katholieke geloof was zelfs lange tijd de inspiratiebron bij uitstek, in de religieuze volkskunst. Vandaag noemt men zich nog steeds katholiek, niettegenstaande onze kerken leeglopen. Maar toch drukt de katholieke traditie nog steeds haar stempel op ons dagelijks leven.

Naast de vele katholieke hoogdagen zijn er ook een aantal belangrijke heiligendagen. We kennen een vrij intense heiligenverering binnen het katholieke geloof. Voor elke kwaal, elke ziekte of ongeluk wordt de hulp van een specifieke heilige ingeroepen. Zo heeft elke kerk of kapel een bepaalde belangrijke heilige; "*de patroonheilige*". Ook allerlei beroepen en ambachten aanbidden en vereren zo hun eigen patroonheilige. Zo is 4 december gewijd aan St-Barbara, die dag is voor onze gemeenschap erg belangrijk.

De volgende pagina's handelen over de gemeente Beringen m.b.t. religieuze volkscultuur. Er worden zoals in elke gemeente vele heiligen aanbeden.

Maar in Beringen is er één heilige die bijzonder belangrijk is in de religieuze devotie: **Sint-Barbara**

Mijnwerkers vieren Barbara als patrones:

Limburg heeft geen gebrek aan ziekenhuizen, kerken, scholen, fanfares, brandweerkorpsen, gilden en begraafplaatsen die de naam van de heilige St-Barbara dragen. Ook de mijnwerkers van Beringen-Mijn vereren St-Barbara op 4 december. Vaak gaat het niet meer om een louter religieus gebeuren, maar tevens om een sociaal evenement. Amper twee dagen voor Sinterklaas. Maar de Kerk blijft alle middelen gebruiken om enig verwantschap tussen beiden te ontkennen. En buiten het kerkelijke heeft deze heilige ook een betekenis.

Turkse Migrante :

St-Barbara was de eerste Turkse migrante in Beringen. Zij kwam er na een lange reis doorheen Europa terecht, in het kielzog van Waalse mijnbouwers die haar als patroonheilige vereerden. Al snel kreeg deze heilige een bijzondere plaats in de plaatselijke tradities. Op haar feestdag, 4 december, waren en zijn er nog steeds grote Barbara-feesten. Ten tijde van de steenkoolmijnen vonden er processies en optochten plaats. Het was voor de mijnwerker en zijn gezin een even belangrijke dag als het feest van Sinterklaas. Sinds een aantal jaren stijgt het aantal Barbara-vieringen opnieuw. Nu de bittere pil van de mijnsluiting verteerd is, proberen verschillende mijnwerkersverenigingen hun patrones terug in ere te herstellen.

Volksfeest :

St-Barbara is een volksfeest, maar die is traditie was er zo na verdwenen met de mijnsluitingen. Het zijn onder andere de Mijnwerkers-Brancardiers die de traditie van St-Barbara in ere houden.

Duizenden mijnwerkers zijn groot geworden met de traditie van de St-Barbara -vieringen. Lang na de mijnsluitingen vieren duizenden oud-mijnwerkers in de mijnicities vandaag nog altijd het feest van hun patrones. Ze herdenken de Heilige Barbara, hun beschermheilige. Zij is een van de meest geliefde heiligen in Limburg van de afgelopen eeuw. Het met mythen en mysteries omhulde leven van St-Barbara is vol lijden, zoals het leven van de meeste heiligen.

Toen begin 20ste eeuw de eerste kolen uit de Beringse ondergrond bovengehaald werden, werd St-Barbara in Limburg al vereerd als de patroonheilige van gevaarlijke beroepen. Zoals de artilleristen, brandweermannen, vuurwerkmakers, metsers, dakwerkers en architecten. Maar dankzij de steenkoolwinning kreeg ze een nieuw elan als koppel-patroonheilige.

Voor veel mijnwerkers was St-Barbara een houvast tijdens het harde werk in de ondergrond. Al snel kreeg ze een bijzondere plaats in de lokale tradities. Ook vandaag nog, lang na de laatste mijnsluiting, vind je in talloze huiskamers in de mijngemeenten, beeldjes op de schouw en heeft iedere kerk een eigen Barbarabeeld. In de bedevaartsoorden Scherpenheuvel en Heppeneert kan je nog steeds noveenkaarsen, kaartjes en beeldjes van haar vinden.

In de mijnwerkerscultuur, zal 4 december altijd een heel speciale datum blijven. 's Morgens begon het, met een mis rond 10 uur. Niet iedereen kwam daar naartoe, maar de kerk zat toch altijd stampvol. Daar waren ook mijnwerkersvrouwen bij. Die mochten wel naar de kerk komen, maar daarna was het alleen voor de mannen. Ze trokken dan naar het Casino, waar de harmonie hen opwachtte. Daar volgde meestal een speech van de directeur, en dan kwam de uitreiking van de eretekens en de medailles. En gratis drank, sigaretten en sigaren...

Mijnwerkers-Brancardiërs :

De Mijnwerkers-Brancardiërs zijn tot op de dag van vandaag sterk betrokken bij de St-Barbara vieringen. Alle afdelingen hebben in hun vlag de afbeelding van St-Barbara staan en haar feestdag, op 4 december, wordt dan ook door de vereniging nog altijd sterk in ere gehouden.

Ondanks alles is St-Barbara toch vooral de patrones van de mijnwerkers geworden. Iedere mijnwerkersvereniging en mijndirectie ging zijn eigen St-Barbaraviering organiseren. Ook voor de buitenlanders was St-Barbara een heilige. Voor de jaren 1960 vereerden bijna alle nationaliteiten haar op een haast identieke manier. De moslims vormden hierop een uitzondering.

Op 4 december verzamelde iedereen aan de mijn. De directie liep voorop wanneer ze zich naar de kerk begaven voor een viering. Na de plechtige mis volgde dan het feestelijk gedeelte met gastsprekers. De meeste mijnwerkers namen echter niet deel aan de feestelijkheden die volgden op de mis. Aan de misviering zelf namen ze wel allemaal deel. De mijndirectie selecteerde namelijk wie mocht meevieren achteraf. Alleen gewone mijnwerkers die een onderscheiding kregen voor het aantal dienstjaren, werden op het feest uitgenodigd.

De Mijnwerkers-Brancardiërs hielden hun eigen feest op St-Barbara, los van dit van de mijndirectie. De gastsprekers die op het St-Barbara feest van de Mijnwerkers-Brancardiërs kwamen, spraken over verschillende zaken, gaande van de economie tot de sociale rechten. Ze kregen echter op voorhand van de bestuursleden van de Mijnwerkers-Brancardiërs, die meestal het feest organiseerden, te horen over welke onderwerpen ze het zeker moesten hebben en waar ze over moesten zwijgen. Zo kunnen we uit het St-Barbara verslag van 1954 lezen dat de spreker de mijnwerkers waakzaam moest maken voor de regering en de socialisten. De regering zat met de schoolpolitiek die heel het land aanbelangde en de mijnwerkers moesten gewaarschuwd worden tegen de socialisten die als onbetrouwbaar gezien werden. In tijden van koolcrisis mocht de spreker het bijvoorbeeld absoluut niet hebben over werkloosheid of economische crisis. De organisatoren van het St-Barbara feest vroegen ook meestal op voorhand een kopie van de speech die de sprekers gingen geven. Alles wat op 4 december gezegd werd, werd dus van hogerhand gecontroleerd.

De week voor St-Barbara werd er in de mijnen extra hard gewerkt. Er was namelijk een wedstrijd om de hoogste kolenproductie tussen de verschillende pijlerploegen, afdelingen of posten in de mijn. Het profijt van deze hogere productie ging niet naar degenen die zich in het zweet werkten, maar naar de opzichters die een premie kregen. De meeste opzichters en werkleiders gebruikten de premie echter om de mijnwerkers te trakteren. Dat verklaart ook de enorme inzet van de arbeiders.

Het St-Barbara feest was voor iedereen in de cité een groot feest. De hele gemeenschap was erbij betrokken. Zelfs de kinderen hadden op 4 december geen school. Op die dag werd door de kinderen al vaak Sinterklaas gevierd.

Opvallend is wel dat de mijnwerkers op 4 december een dag verlof kregen. Dat was echter in ruil voor 11 november, een dag waar ze wel op moesten werken. Zoals een mijnwerker het zelf zei: "Dus we kregen St-Barbara als betaalde feestdag, maar 11 november, nationaal, dat was niet voor ons hè. Wij waren dus geen Belgen, wij waren maar koolputters."

In de laatste fase van de mijngeschiedenis (vanaf de jaren 1960) vierde een grote groep mijnwerkers het St-Barbara feest niet mee. Door de aanwerving van de Turkse en Marokkaanse mijnwerkers kwam er een nieuwe godsdienst in het cité-leven. De Islam heeft de verering van St-Barbara niet overgenomen of aangepast. De Islam kent namelijk geen heiligenverering.

Hier zijn echter uitzonderingen op. Moslims profiteerden vanzelfsprekend mee van de vrije dag en sommige van hen gingen in de namiddag, samen met de andere mijnwerkers, mee feesten. We moeten hier ook rekening houden dat St-Barbara om meer ging dan godsdienst alleen. Het was een sociaal gebeuren waar iedereen aan deel wilde nemen.

In de jaren 1960 zag de toekomst voor de Limburgse mijnwerkers er bijzonder somber uit. Er was de sluiting van Zwartberg in 1966 en de aangekondigde sluiting van de mijn van Eisdén. Tegelijkertijd kwam uit Rome het bericht dat het Tweede Vaticaans Concilie besloten had een lange reeks namen uit de heiligenkalender te schrappen, waaronder St-Barbara.

Er werd hier verdeeld op gereageerd. Sommigen kon het niet schelen dat St-Barbara van de heiligenkalender werd geschrapt. Binnenkort zou ze toch niets meer hebben om te beschermen. Anderen kon het dan weer wel schelen.

Op plaatsen waar de heilige nog vereerd werd, haastte de kerk zich om de gelovigen te sussen. De heilige St-Barbara was namelijk niet geschrapt of afgeschaft. Ze kreeg alleen een lagere status in de liturgie toegekend. De gelovigen mochten dus vrij kiezen om hun heilige te vieren of te gedenken.

Na de fusie van de Limburgse mijnen verdwenen stilaan de lokale vieringen die de directies organiseerden. Toch lieten de mijnwerkers hun patrones niet los. In verschillende mijncités, zetten de Mijnwerkers-Brancardiers en andere parochiale verenigingen het feest van St-Barbara verder tot op de dag van vandaag. Ook in Beringen wordt nog ieder jaar trouw St-Barbara gevierd.

Persoonlijk verslag van de St-Barbaraviering in de St-Theodarduskerk van Beringen-Mijn :

Zondag 02/12/2007 :

Zoals elk jaar vertrokken de ex-mijnwerkers in stoet vanaf de mijn van Beringen naar de St-Theodarduskerk voor de traditionele misviering ter ere van patrones St-Barbara, voorafgegaan door de Koninklijke Harmonie St-Cecilia en de notabelen van de stad.

De deelnemers van de stoet trotseerden de ijzige koude, de kille wind en de gietende regen, doch gaven geen krimp. De opkomst was zoals elk jaar weer erg groot, ondanks het barslechte weer.

St-Barbara is één van die dagen waarop het mijnwerkersgevoel, het gevoel van samenhang weer eens oprispt. St-Barbara verenigt zelfs nu nog vele mensen.

De Heilige Mis werd dit jaar voorgegaan door Bisschop Mgr. Hoogmartens, geflankeerd door zes priesters uit de gemeente Beringen. Alles stond in het teken van de devotie, de liefde en het respect dat de mijnwerkers opbrengen voor hun onaantastbare St-Barbara. Achter de bedienaars stonden; het Genker Mijnwerkerskoor dat prachtige mijnwerkersliederen zong, en de liturgische gezangen werden verzorgd door het Beringkoor 2000. De misdienaars van dienst waren de plaatselijke Mijnwerkers-Brancardiers.

Er heerste een illustere sfeer, je kon hem bijna vastgrijpen. De ijskoude, wegens geldgebrek onverwarmde kerk baadde in een mysterieus licht; een combinatie van blauw met oranje. Om alle misverstanden te vermijden; deze kleuren waren niet politiek georiënteerd. De ganse misviering werd gefilmd van uit verschillende invalshoeken en was integraal te volgen via vier grote videoschermen. De opname zal op DVD verkrijgbaar zijn.

Mijnheer Van Parijs, ex-mijndirecteur van Beringen en tevens één van de bezielers van dit jaarlijks gebeuren, las onder andere een aangrijpende mijnwerkersgetuigenis voor over de impact van St-Barbara op het dagelijkse leven van een mijnwerkersgezin. Of hoe een stoere, trotse mijnwerker toch een klein hartje kan hebben als het om zijn Heilige Barbara gaat. Nog volgens Mr. Van Parijs, zal het volgend jaar weer lekker warm zijn in de kerk.

Het was een prachtige viering, een feestelijk gebeuren. Als alle misvieringen zo werden georganiseerd zouden onze kerken gegarandeerd terug vollopen. Ter afsluiting van dit evenement werden alle aanwezigen uitgenodigd op de jaarlijkse St-Barbara-receptie. En dus trok de ganse stoet weer van de St-Theodarduskerk naar de oude mijngebouwen waar er tot in de late uurtjes werd gevierd en straffe verhalen werden verteld.

Voor wie het dit jaar heeft gemist: de St-Barbaraviering wordt elk jaar op zondag gekoppeld aan de kerstmarkt, georganiseerd op het voormalige mijnterrein van Beringen door de "*Vrienden van het Mijnstreekmuseum*".

Pastoor Louis Jacobs uit Beringen-Mijn vertelt:

«Ik heb altijd de beste contacten gehad met de ingenieurs en bazen van de mijn. Eén keer heb ik een beetje problemen gehad, toen ik een priester-arbeider had uitgenodigd voor de St-Barbara-viering, en die van op de preekstoel een tirade hield tegen het kapitaal. Achteraf, in het casino, kwam de hoofdingenieur verontwaardigd naar me toe. Wat was me dat voor een communist, op de preekstoel. Maar voor de rest liep het op rolletjes. De meeste directeuren waren echte, goede katholieken. Zij beslisten wel over alles. Als er onderhoud moest gebeuren, over aankopen. Dan moest ik naar hen, en kreeg ik een briefje dat alles mocht gebeuren.»

Het was ook de mijn die de kerk in Beringen-Mijn liet bouwen in '39. «Een hele mooie kerk, die mijnkathedraal.» Maar er zijn ook de herinneringen aan het verval. «We voelden het wel aankomen, toen het slechter met de mijn ging. Voordien kregen we alles: stroom, kolen, hulp. Steenkool in overvloed, zelfs de vloer onder de kerk werd lang voor de mis begon warm gestookt, want dan kregen de mijnwerkers geen koude voeten tijdens de viering. Allemaal gratis. En dan was dat opeens gedaan, want de centen waren op.»

Haar beeltenis :

Barbara wordt meestal voorgesteld als een gekroonde jonge vrouw met heel wat attributen: de palm der martelaren, het zwaard, pauwenveer (omdat de gesels die haar vader gebruikte in zachte pauwenveren veranderden), een kanon, een ciborie. En vrijwel nooit ontbreekt de toren met de drie ramen.

De oudst gekende voorstelling van St-Barbara is in Rome te zien.

Het is een gebeeldhouwde steunpilaar in de Santa-Maria Antica-kerk uit de 7de eeuw. St-Barbara staat er met een pauw afgebeeld. De pauw is een symbool van verrijzenis en onsterfelijkheid en is ook een belangrijk zonnelymbol.

Eén van de verhalen rond deze bekende figuur is het verhaal van de Barbara-tak. Op St-Barbara snijdt men zogenaamde Barbara-takken van fruitbomen of berkenbomen om die binnenshuis te plaatsen. Als deze takken tegen Kerstmis in bloei staan betekent dit een vruchtbaar, gezond en gelukkig nieuw jaar.

Barbara van Nicomedië :

De Heilige Barbara is volgens sommige bronnen geboren in 254 na Christus. Volgens andere in de eerste jaren van de derde eeuw, in Nicodemië in Midden-Azië. Haar vader, Dioscorus, bekleedde een hoge functie in het Romeinse keizerrijk. Hij wordt beschreven als een keiharde man. Barbara leefde in onmin met haar vader. Toen ze 20 was, bekeerde ze zich tot het christendom. Haar vader kon die stap niet appreciëren. Hij liet haar daarom onder strenge bewaking opsluiten in een toren met maar twee vensteropeningen.

Met een list slaagde Barbara erin een priester in de toren te laten, die haar doopte. Barbara liet ook een derde venster in de toren plaatsen, een verwijzing naar de Heilige Drievuldigheid. In de iconografie wordt Barbara daarom meestal afgebeeld met een toren. Volgens sommige bronnen levert die toren de verklaring voor het feit dat ze de beschermheilige van de mijnwerkers is: de mijnwerkers zouden in haar toren een mijnlamp hebben gezien.

Maar er is nog een andere versie: Barbara zou op een bepaald ogenblik gevluht zijn uit de toren. Ze kon zich verschuilen in een grot, toen een berg als bij wonder op het juiste moment openscheurde. Ze daalde af in die grot, zoals de mijnwerkers dagelijks in de schachten afdaalden. Barbara werd echter verraden. Uiteindelijk zou ze in het jaar 306, sterven door het zwaard.

Ze werd door haar eigen vader onthoofd, die daarna zelf door de bliksem dodelijk werd getroffen. Op grond hiervan geldt de Heilige Barbara als beschermster tegen brand en bliksem en tegen een plotselinge dood.

Sommige varianten van de Barbara-legende menen dat zij werd opgesloten in een kelder om haar te bewegen haar geloof op te geven. In sommige streken wordt dit verbeeld door het gebruik, op 4 december forsythia-takken te knippen en in een vaas te plaatsen, die in de daarop volgende weken tot bloei komen.

Zij is één van "De Veertien Noodhulpers":

Met de Noodhulpers wordt binnen de Katholieke kerk een groep van veertien heiligen bedoeld die behalve individueel ook als groep worden vereerd en aangeroepen. Ze staan ook bekend onder de naam de "Veertien Heilige Helpers". Zij worden helpers genoemd omdat zij in het bijzonder zouden helpen bij allerlei ziektes en aandoeningen. De groep Nothelfer komen we voor het eerst tegen in de 14de eeuw in het Duitse Rijnland. Vermoedelijk ontstond daar het gebruik om deze heiligen gezamenlijk te aanbidden als gevolg van een pest epidemie.

St-Barbara, de vrouw van Sinterklaas :

De katholieke kerk heeft veel moeite gedaan om elke herinnering aan deze vrouw uit te poetsen. En bij tijd en wijlen lijkt dat ook helemaal te zijn gelukt. Sinterklaas, hoewel een kindervriend, is celibatair, en ze noemen hem “*kapoentje*”.

Maar op de gekste plekken steekt ze iedere keer weer de kop op. Af en toe zelfs als de vrouw van Sinterklaas. En dan noemen ze haar St-Berb, de Heilige Barbara, ofwel de Barbaarse.

Het is op het eerste gezicht eigenlijk een beetje onlogisch. Maar de katholieke kerk heeft de Heilige Barbara kenmerken gegeven die best wel aansluiten bij de symboliek die Sinterklaas vertegenwoordigt. Maar als we nog verder terug gaan in de tijd, blijkt dat deze heilige eigenlijk nog helemaal niet zo gek is gekozen als vrouw van de Sint.

Maar wie is dan St-Barbara? Wat doet zij voor ons, en wat betekent haar naam? De eerste verklaring dat juist St-Barbara met Sinterklaas wordt geassocieerd, is dat haar kalenderdag 4 december is. Vroeger begon de dag al 's avonds. Dus de dag van de heilige Barbara begon op de avond van 4 december, en eindigde op 5 december tegen de avond. De dag daarop vierten wij Sinterklaas.

In moderne woorden gezegd was het Sinterklaasfeest, een liefdesfeest voor jongeren, die elkaar probeerden te versieren. Een van de geschenken die zij elkaar gaven was een koek die een vrijer voorstelde. De koeken droegen soms zelfs de naam van Freija en Freijr.

Het is logisch dat Barbara het goed met Nikolaas kon vinden, want deze verdedigde ook de leer van de Drievuldigheid. De goedheilig man was ooit tijdens het concilie van Nicea zelfs zo geëmotioneerd geraakt dat hij Arius een klap had gegeven. Omdat deze betoogde dat Christus nooit gelijk kon zijn aan de Vader. Daar deze hem had geschapen.

Na zonder succes langdurig te zijn gefolterd met de zweep, werd Barbara uiteindelijk door haar vader met het zwaard omgebracht. Naar men zegt in het jaar 306. In dit jaar legde de synode van Elvira in Spanje toevallig vast dat christenvrouwen niet met joden of heidenen mochten trouwen. Wat blijktbaar in dit verhaal doorschemert.

Het was natuurlijk al opgevallen dat St-Barbara net als Sinterklaas uit Turkije komt. Turkije is het land waar de Byzantijnse kerk ontstond. En het behoorde tot het Oost-Romeinse Rijk. De Romeinse en Turkse goden werden opgenomen in de christelijke godsdienst.

Van daaruit verspreidden ze later via het West-Romeinse Rijk naar onze contreien. Waar ze met de Germaanse goden en feesten werden geïdentificeerd. Het omgekeerde gebeurde ook: de christelijke heiligen werden door de bewoners geïntegreerd in hun volkscultuur.

Ook is St-Barbara de beschermheilige van de mijnbouwers. Ze werd in Limburg geïmporteerd door de migranten uit Oost-Europa. Ze heet daar ook Sint Berb of Sint Babs. Op haar hoofd draagt ze geen toren, maar een mijnwerkerslamp. Dat is praktisch als je in de mijnbouw zit, maar is dat de reden om een lamp op het hoofd van een heilige te zetten? De oorzaak is misschien dat haar toren niet goed werd herkend, en werd geïnterpreteerd als een attribuut dat voor de mijnwerkers meer betekenis had.

Aanvankelijk werd Barbara door de mijnwerkers aanroepen om ervoor te zorgen dat ze niet door een plotselinge ramp zouden worden getroffen. Al sinds de Middeleeuwen behoedde ze mensen voor onverwacht onheil, en dit kwam bij het werken in de mijnschachten heel gelegen.

Ex-mijnwerker vertelt:

Wij mijnwerkers, riepen St-Barbara ter hulp op gevaarlijke momenten. Ze werd vereerd, en men praatte met het grootste respect over deze heilige dame. Bij ons, ex-mijnwerkers is deze heilige vrouw onaantastbaar. Spotten of grappen maken over St-Barbara is uit den boze, het is zelfs onvoorstelbaar. Je kan het vergelijken met de moslims die zich in hun eer gekrenkt voelen wanneer iemand zich minachtend uitlaat over de profeet Mohammed. Zoiets doe je niet in mijnwerkersmiddens.

Zo is St-Barbara vooral populair, tijdens de periodes wanneer de Beringse mijngemeenschap weer eens een rampscenario moet verwerken. Iedere mijn is meerdere keren geconfronteerd geweest met een mijngas- of grauwwuontploffing, vaak met huiveringwekkende gevolgen. Maar ook andere rampen zoals instortingen en waterdoorbraken hebben hun tol aan levens geëist.

Een van de grootste rampen die Beringen moest verwerken: 21/06/1943: negen doden, en dit ondanks de bescherming van patrones St-Barbara.

Die dag werden de mijnwerkers van Beringen blootgesteld aan een mijngasontploffing. Een ophoping van mijngas ontvlamde. De vlam boorde zich veertig meter verder in de pijler waar Belgen en Russische krijgsgevangenen aan het werk waren.

16 Belgen, 29 Russen en 4 arbeiders met een andere nationaliteit werden met zware brandwonden geëvacueerd naar drie verschillende ziekenhuizen.

Beringen had toen nog geen eigen ziekenhuis, want dat kwam er pas in 1958.

Op het moment van de explosie vielen er geen doden. Maar de daaropvolgende dagen bezweken negen mijnwerkers aan hun verwondingen.

Dat zijn de meest gevreesde scenario's die de mijnwerkers zich kunnen voorstellen; ze zijn niet zozeer bevreesd om hun eigen leven, maar vooral om hun kompels te zien verongelukken. Op zulke momenten, wanneer hun broeders met de dood worden bedreigd, leggen zij hun leven onbevreesd in de weegschaal, want St-Barbara houdt van hen.

Het verhaal van "onze" patrones St-Barbara is doorspekt met mythen en mysteries. Maar wat men er ook over vertelt, voor een mijnwerker is ze onaantastbaar heilig. Zolang er nog (ex)mijnwerkers leven zal haar vooraanstaande plaats gewaarborgd blijven.

Het lied van St-Barbara:

St-Barbara, gij reine maagd.
Uw reinheid heeft den Heer behaagd. Al
wroeten w'in de donkere mijn,
Bescherm onze ziel en houd ze rein.

refrein:

St-Barbara, hoor onze bèe(bis)
Deel ons uw machtigen zegen mène

St-Barbara gij wijze maagd
't Gebod van God heeft U behaagd

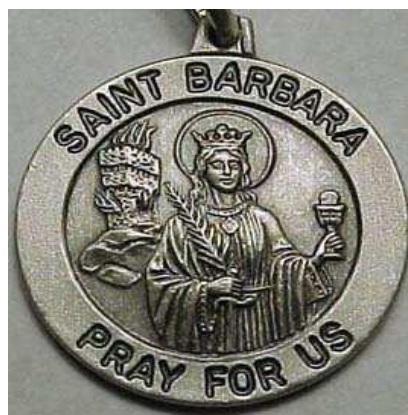
Al werken w'in de donkere mijn
Help ons God onderdanig zijn

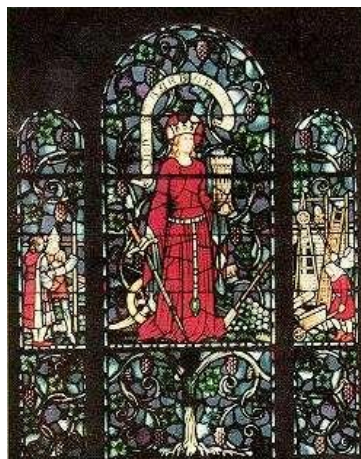
St-Barbara,gij trouwe maagd
Die trouw de levenstake schraagt
Al kruipen w'in den donk'ren schacht
Help torsen zware lastenvracht

St-Barbara gij moed'ge maagd
Die martelpalm en krone draagt Al
zwoegen w'in de donkere mijn in
duisternis straal'zonneshijn.

St-Barbara,gij sterke maagd
Die sterk den lijdenskelke draagt
Al lijden w'in dien zwarten krocht Bescherm
ons aardschen boetetocht.

St-Barbara :

- Website: www.huisvanalijn.be
Website: www.jachthoornblazers.nl
Website: www.genk.be
Website: Wikipedia: artikels over "de Noodhelpers" en "Barbara van Nicomedië"
Website: www.nissaba.nl
Krant: Het Nieuwsblad van 15/11/2006: artikel over St-Barbara door Stef Telen
Krant: Het Belang van Limburg: artikel uit de reeks "De eeuw van het Zwarte Goud"
Krant: Het Volk van 04/12/2006: artikel over St-Barbara
Blog: Blogspot: Lyramids Post van Luc Elders
Pastoor Louis Jacobs uit Beringen-Mijn
Website: www.npdoc.be (Non-Profit Documenten)
Persoonlijk verslag over St-Barbaraviering in Beringen-Mijn op 02/12/2007 Interview met mezelf over mijn ervaringen met de St-Barbaraverering en de St-Barbaravieringen, tijdens mijn mijnwerkersloopbaan.

